

ÖRÖK ÉRVÉNYŰ GONDOLATOK

BRANISLAV PETROVIĆ: *Tragom prah.*
Glas, Beograd, 1977.

Az irodalmi alkotómunkájáért az évek során több ízben is kitüntetett belgrádi költő, Branislav Petrović legújabb, *Tragom prah* (Porlepte nyomok) című, sorrendben ötödik könyvében a természeti világ és az emberi lét, emberi sors örök érvényű kérdéseibe, problémáiba mélyed, azokat boncolgatja és mutatja be természettudósra jellemző pontossággal és filozófusra valló éléslátással, a modern költészet legegyszerűbb eszközeivel és a tudományos hozzáálláshoz illő tárgyilagos, tompított alaphangon, amely csak néhány helyen, szigorúan funkcionálisan, hirtelen patetikussá erősödik.

A hőskölteményként megjelölt alkotás három cím nélküli részből áll. Az első rész versei a növényi és állati fajok örökösségéről, „halhatatlanságáról”, létük formáinak körforgásáról beszél. A második költeményeinek hőse az ember, bármelyik ember, az „ember fia”, aki egyidejűleg „elszörnyedt” és „elragadtatott”, s aki megjelenik az élet minden jó és rossz vonatkozásában, aki örül és szenved, alkot és főleg álmodik:

„És a Teremtő elégedett a rajzzal,
A fiad rajza alapján, Emberke,
A semmi jó részét
Elő méhekké változtatja.

Még sok a semmi.
De a fiad rajzol és rajzol.
De a fiad álmodik és
Álmodik.”

A mű súlypontja a harmadik részen van, amely a tragikus ember sorsát mutatja be felvillanó lírai mozaikkockákban: üldözés és ármány, árulás és vértanúság. Ez a fejezet a könyv legátszellemültebb és — kifejezésmódjában is — legköltőibb része, a leghatározottabb mondanivalóval: ez valójában a hősköltemény. Az értetlen tömeg által üldözött, meghurcolt, megkínzott és meggyilkolt nagy egyéniség sorsát mondja el, jelképekben és általánosságban, névre, időre és helyre való utalás nélkül, úgy, ahogyan az a történelemben mindig megtörtént, hosszú évszázadok során.

A könyv alapgondolatát, amely a fausti gondolatot sejteti, a mű elején és végén álló, ugyanaz a vers tartalmazza: A halál elkerülhetetlen, de az emberi munka, alkotás örökkévaló.

KENYERES KOVÁCS MÁRTA